

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 4166

Tarih : 29.01.2024

10/926

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Her geçen gün bir yenisinin yaşandığı ve gerekli önlemler alınmadığı için artmaya devam eden iş cinayetleri toplumsal yaşamın kanayan yarası olmaya devam etmektedir. Sıklıkla yaşanan iş kazaları sonrasında meydana gelen ölümler, emekçilerin insani ve güvenli koşullarda çalışmasının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. İşçi cinayetlerinin engellenebilmesi için ölümlere sebep olan çalışma hayatındaki eksikliklerin araştırılması, sorumluların ortaya çıkarılması ve işçilerin yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu sebeplerle işçi cinayetlerin engellenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

Sezai TEMELLİ

Muş Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

Gülistan KILIÇ KOÇYİĞİT

Kars Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

GEREKÇE

İş cinayetleri ülke gündeminin en ciddi, en can alıcı sorun alanlarından olmaya devam etmektedir. AKP iktidarında işçi sınıfı açısından değişen bir şey olmadığı gibi çalışma koşulları daha da kötüye gitmiştir. Son yıllarda emekçilerin aleyhine çıkarılan yasalar, artan enflasyon ve giderek azalan alım gücü, hak ve özgürlük mücadelelerine karşı süreklileşen bir baskı ve güvencesiz çalışma koşulları, emekçi sınıflar için yaşamı daha zorlu hale getirmiştir. İş cinayetlerinde artışa sebep olan belirleyici unsurların başında, gerekli ve yeterli denetimlerin yapılmaması, kazaları engelleyecek önlemlerin alınmaması ve yaşanan ölümler sonrası bu işten sorumlu olan kişi ve kurumların herhangi bir cezai bir yaptırıma tabi tutulmamaları gelmektedir. Bu cezasızlık politikası, işverenleri cesaretlendirmekte, ihmalleri artırmaktadır.

İşçi cinayetlerine ilişkin İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'nin yayınladığı rapora göre 2023 yılında en az 1932 işçi yaşamını yitirmiştir. AKP'nin iktidara geldiği 3 Kasım 2002 tarihinden beri iş cinayetlerinde en az 32 bin 478 işçinin yaşamını yitirdiği de raporda yer almaktadır. Verilere göre AKP'li yıllarda günde en az beş işçi yaşamını yitirmiştir. Ölümlerin çoğu mevsimlik çalışmanın arttığı aylarda gerçekleşmektedir. Bunun temel sebebinin ise mevsimlik tarım sektöründe ve özellikle mevsimlik işlerde iş güvencesinin ve güvenlik önlemlerinin yeterince veya hiç alınmamasından kaynaklı olduğu görülmektedir. Yaşanan bunca soruna ve ölüme rağmen mevsimlik işçilere dair herhangi bir yasal düzenleme hayata geçirilmemiştir.

İnşaat, maden ve taşımacılık sektörü gibi iş kollarında emek veren çalışanlar gerekli tedbirlerin alınmaması sonucu hayatlarını kaybetmeye devam etmektedirler. Bu iş kollarında yeterli denetimlerin olmaması, uzun ve yoğun çalışma saatlerinin varlığı, sigortasız ve güvencesiz çalışma gibi kural dışlıkların hâkim olması ve sendikal örgütlenmenin olmaması gibi nedenler iş cinayetlerinin artmasına sebep olan diğer faktörlerdir. Yoğun çalışma saatlerine en çok maruz kalan gruplardan biri olan, motokuryelerden, en az 68 kişi, 2023 yılında çalışırken hayatını kaybetmiştir.

İş kazalarının ve iş cinayetlerinin önemli bir kısmı işverenlerin gerekli önlemleri almadığı, güvencesiz ve sağlığa uygun olmayan koşulların yaşandığı işyerlerinde gerçekleşmektedir. Ancak genellikle yasalar ve yasa uygulayıcılarının yaklaşımları işverenlerin iş kazalarında ve cinayetlerinde fail olmadığı üzerine kuruludur. Yani içtihatların ve yasaların çoğunlukla işveren lehine uygulanması, işçilerin can kayıplarının ciddi boyutlara varmasına sebep olmaktadır. Bu durumun iş cinayetlerindeki artışa olan etkisi de araştırılması gereken bir diğer önemli meseledir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı iş güvenliği uzmanlarına çok ağır sorumluluklar yüklemektedir. Mevzuat neredeyse dikkat ve özen yükümlülüğü bakımından kusursuza yakın bir sorumluluğu uzmanların omuzlarına bırakmıştır. Ancak ne var ki uygulamada iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının yasaların verdiği yetkileri kullanmaları çok mümkün olamamaktadır. Ekonomik maliyetler gerekçesiyle işveren veya işveren vekilleri iş güvenliğine yönelik mevzuatı angarya olarak görmekte ve işletme yetkililerinin büyük bir kısmı mevzuat uygulamasına direnç göstermektedir. Ayrıca yasal mevzuattaki boşluklar, iş sağlığı güvenliği uzmanlarının yetkiler bakımından güçsüz bırakılması, yaşanan bazı olumsuzluklarda

sorumluluğun sadece iş güvenliği uzmanlarına yüklenmesi, iş cinayetlerinin ardındaki diğer sebepler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca işyerlerinde ilgili kanunun gereklerinin yerine getirilip getirilmediği konusunda yetkili olan ve bu konuda gerekli denetimleri yapmakla yükümlü olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetimleri yeterince yapmamakta bu da işverenlere kuralları uygulamayacağı rahat bir hareket alanı sağlamaktadır. Bu sebeple iş cinayetlerindeki artışın ardındaki gerekçelerden birisi de mevzuatın gereklerinin yerine getirilip getirilmediği konusunda bakanlığın gerekli denetimleri yapmaması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sermaye birikiminin emekçilerin canı pahasına gerçekleştirilmesi vahşi kapitalizmin bir gerçeğidir. AKP döneminde karların maksimize edilmesi için emeğin sömürüsü derinleştirilmiştir. Bunun sonucunda da iş cinayetleri artmış, ne yazık ki on binlerce emekçi hayatını kaybetmiş ve sakat kalmıştır.

Bu hususlar doğrultusunda, işçilerin maruz kaldıkları hak ihlalleri ile artan iş cinayetlerinin araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi elzem olup Anayasa'nın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.